aplinkoje (pilkai) išdegtiems puodams atlenkta briauna. Jų masė liesinta negausia 1–3 mm dydžio akmenukų priemaiša, didžiuma sienelių 6–8 mm storio. Likęs šukių trečdalis yra geros kokybės žiesta oksidacinėje aplinkoje (rudos) išdegta keramika, vidinėje pusėje dengta įvairiais rudos ir gelsvos spalvų (puodo masės spalvos imitacija) glazūra. Jų masė be priemaišų, sienelės plonesnės, 3–6 mm storio. Visiškai ar tik išorėje glazūruotų šukių rasta vos po kelias. Tarp keramikos buvo ir 7 porceliano šukės. Tarp stiklo duženų vyrauja stiklinių butelių sienelių fragmentai, sudarantys beveik pusę visų rastųjų šukių. Jų stiklas daugiausia žalsvas, nesmarkiai patinuotas, išlikę dugnai 6–10 cm skersmens. Kiek mažiau (38 proc.) rasta stiklinių indų fragmentų. Jų stiklas daugiausia bespalvis, plonas, 1–2 mm storio. Langinio stiklo aptikti tik 4 smulkūs fragmentai. Surinktų kaulų zooarcheologinė analizė (G. Piličiauskienė) parodė, kad jie yra stalo atliekos – daugiausia raguočių kaulai. Archeobotaninių tyrimų (K. Minkevičius) rezultatai buvo neinformatyvūs – tarp aptiktų augalų sėklų liekanų dominavo baltosios balandos sėklos.

Radinių visuma rodo, kad perkasa 2 užkabino buvusio Baranauskų sodybos šiukšlyno vietą, kuri buvo įrengta jau už ieškomo pastato, kalvos šlaito pradžioje. Visi čia surinkti radiniai datuojami XIX a., tad kiek netikėta buvo iš degėsių gauta ^{14}C data – 1721–1787 m. (163±27) (FTMC–JK16–1). XVIII a. datą, matyt, galima paaiškinti tuo, kad anglys į šiukšlyną pateko iš tuo metu nukirsto medžio, anksčiau buvusio panaudoto pastatams ir sudeginto juos demontavus.

Nors aptiktas šiukšlynas yra jau naujausiųjų laikų objektas, jo kaip uždaro komplekso pobūdis (vienalaikis ir nesuardytas) ir sodybos memorialinė reikšmė šią vietą daro vertingu archeologų dėmesio nusipelnančiu objektu, kurį ateityje vykdant žemės kasimo darbus reikėtų ištirti.

The investigation at Antanas Baranauskas' small barn near Anykščiai

The 2022 investigation (8 m^2 excavated, 66.3 m^2 surveyed) on AM land beside the memorial barn of the famous writer, Antanas Baranauskas (1835–1902), in Anykščiai (E Lithuania) in search of the foundation of the building that stood there in the late 19th – early 20th century. A 19th-century rubbish pit discovered on a hillside in the NE part of Trench 2 yielded abundant potsherds, glass shards (Fig. 1), animal bones, and special finds (in all, 710 finds). The tip is valuable due to its closed nature and its belonging to the heritage of Baranauskas' country home.

BATAKIAI

Dalia Ostrauskienė,
Jurgis Sadauskas

Tyrimai Mokyklos gatvėje

2022 m. Batakių miestelyje (Tauragės r.), Mokyklos gatvėje, buvo vykdomas kapitalinis remontas. Minėta vieta patenka į saugomą Batakių (UK 17072) miestelio teritoriją. Atsižvelgiant į tai darbų vietoje atlikti žvalgomieji tyrimai ir žvalgymai.

Batakiai įsikūrę Ančios upės dešiniajame krante. Miestelis stovi ant aukštos kalvos, kurią supa senasis Ančios slėnis. Jame suformuotas dirbtinis tvenkinys, į jį įteka Ūkio upelis. Batakių apylinkėse žinomi šie archeologiniai-isto-

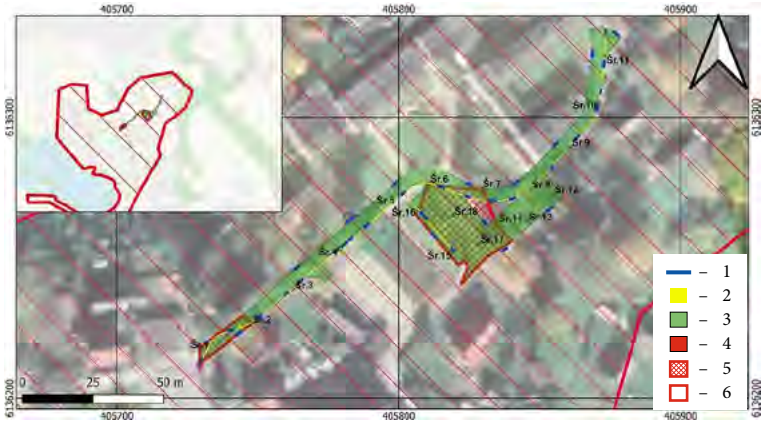

1 pav. 2022 m. tyrimų situacinis planas: 1 – žvalgymų fiksacijų vietos; 2 – žvalgymai (apšvietimas); 3 – žvalgymai (naujos dangos); 4 – žvalgomieji tyrimai; 5 – XVII–XVIII a. kultūrinio sluoksnio apytikslė paplitimo riba; 6 – saugomos Batakių miestelio teritorijos (UK 17072) riba. J. Sadausko brėž.

Fig. 1. Situation plan of the 2022 investigation: 1 – survey recording sites; 2 – surveys (street lighting); 3 – surveys (resurfacing); 4 – field evaluations; 5 – the approximate boundaries of the 17th–18th-century cultural layer; 6 – the boundaries of the protected area in the town of Batakiai (UK 17072).

riniai paminklai: apie 500 m į PR, Ančios ir Ūkio santakoje, yra Batakių piliakalnis (Švedų kalnas) su papėdės gyvenviete, datuojami II tūkst. pradžia–XIV a.; apie 470 m į P nuo Batakių centro yra žydų senosios kapinės (UK 20692) ir apie 690 m į PV yra Lietuvos partizanų užkasimo vieta ir kapas (UK 25479). Kai kurių istorikų nuomone, Batakiai įsikūrė vietoj XIII a. pabaigoje–XIV a. pradžioje minimo Aukaimio, kurį Vokiečių ordinas daug kartų puolė, niokojo, o 1305 m. visiškai sunaikino. Istoriniuose šaltiniuose Batakiai pirmąkart paminėti 1448 m., kai Lietuvos didysis kunigaikštis Kazimieras Batakių dvarą atidavė Žemaičių seniūnui Jonui Kęsgailai. 1509 m. čia pastatyta bažnyčia, kurios fundatorius buvo Žemaičių seniūnas Stanislovas Kęsgaila, užrašęs 10 valstiečių šeimų ir dešimtinę iš Batakių dvaro (Miškinis A. *Lietuvos urbanistikos paveldas ir jo vertybės*, t. III: *Vakarų Lietuvos miestai ir miesteliai*, kn. I. Vilnius, 2004, p. 25). Iki šiol archeologiniai tyrinėjimai Batakių miestelyje nebuvo vykdyti.

2 pav. Šurfo 17 Š sienelės stratigrafija iš P. O. Talmonto nuotr.

Fig. 2. The stratigraphy of the N wall of Test Pit 17, as seen from the S.

2022 m. žvalgomųjų tyrimų metu ištirta 18 1x1 šurfų (18 m^2), o žvalgymai vykdyti apie 1844 m^2 plote (bendras plotas apie 1862 m^2) (1 pav.). Žvalgyta gatvės sankasa, automobilių stovėjimo aikštelė, apšvietimų tinklų trasa, šviesolaidis, rezervinis kabelis ir ryšių šulinys.

Žvalgomųjų tyrimu metu planuojamų darbų vietoje fiksuotas iki 1 m storio XVII–

XX a. kultūrinis sluoksnis (2 pav.). Archeologiškai vertingas XVII–XVIII a. kultūrinis sluoksnis su to laikotarpio buitinės ir statybinės keramikos fragmentais aptiktas rekonstruojamos gatvės V dalyje 0,8–1 m gylyje (šurfas 1 Mokyklos g. 1, 2 aplinkoje) ir automobilių stovėjimo aikštelės P dalyje 0,4–1 m gylyje (šurfai 15, 17, 18 Mokyklos g. 4 aplinkoje). Automobilių stovėjimo aikštelės centrinėje dalyje (šurfai 13, 14) ir rekonstruojamos gatvės centrinėje dalyje (šurfai 7, 8) 30–80 cm gylyje fiksuotas stratigrafiškai panašus kultūrinis sluoksnis į šurfuose 15, 17, 18 aptiktą archeologiškai vertingą XVII–XVIII a., bet juose jokių tai patvirtinančių radinių neaptikta. Likusiuose šurfuose fiksuotas XIX–XX a. datuojamas kultūrinis sluoksnis su to laikotarpio radiniais. Kai kur kultūrinis sluoksnis suardytas tiesant ankstesnius inžinerinius tinklus.

Žvalgymų metu fiksuota panaši stratigrafija kaip ir žvalgomųjų tyrimų metu. Fiksuoti vėlyvi XIX–XX a. datuojami sluoksniai su to laikotarpio radiniais. Archeologiškai vertingų radinių, kultūrinių sluoksnių ar objektų neaptikta. Didžiojoje dalyje ploto įsigilinta iki 10–30 cm, pašalinant tik viršutinius niveliacinius sluoksnius.

0 5 cm

3 pav. Šurfe 1 aptiktas karnizinio koklio fragmentas. R. Sprindžio nuotr.

Fig. 3. A cornice stove tile (Gesimskachel) fragment discovered in Test Pit 1.

Tyrimų metu iš viso aptikti ir inventorinti 40 XVII–XVIII a. datuojami radiniai (3 pav.). Tai daugiausiai buitinės ir statybinės keramikos dirbinių fragmentai: 1 karnizinis koklis, 28 puodai, 3 dubeniniai kokliai, 1 dubuo, 4 indai, 1 bokalas, 1 lėkštė. Radiniai perduoti TKM.

The investigation on Mokyklos Street

The 2022 field evaluation (18 1x1 test pits, roughly 1844 m^2 surveyed) in the town centre of Batakiai (Tauragė District, W Lithuania) (Fig. 1) revealed a 17th–20th-century cultural layer up to 1 m thick (Fig. 2) with contemporaneous finds (Test Pits 1, 15, 17, 18) (Fig. 3).

Fig. 1. Situation plan of the 2022 investigation: 1 – survey recording sites; 2 – surveys (street lighting); 3 – surveys (resurfacing); 4 – field evaluations; 5 – the approximate boundaries of the 17th–18th-century cultural layer; 6 – the boundaries of the protected area in the town of Batakiai (UK 17072).

BIRŽAI

Karolis Duderis

J. Bielinio ir Reformatų gatvių tyrimai

2022 m. Biržų senojo miesto vietoje (UK 3219), istorinėje miesto dalyje (UK 17073), vykdyti tęstiniai J. Bielinio ir Reformatų gatvių rekonstrukcijos darbai, kurių metu atlikti žvalgomieji tyrimai (3 šurfai bendro 12 m^2 ploto), detalieji tyrimai (3 perkasos bendro 82 m^2 ploto) ir žvalgymai įrengiamų šaligatvių ir gatvių atodangų vietose (bendrame apie 2000 m^2 plote). Bendrai tirtas 2094 m^2 plotas.